

קניין תורה

יו"ל ע"י ועד מפעל התורה "תורתך שעשעי" דק"ק תולדות אהרן
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עיונים והארות בסדר לימוד ושינון 'עמוד היום' • עמוד הש"ס מס' פסחים צה - צח.

הדו"ת דאורייתא

נער ע"י הרה"ג ר' נתן גוטליב מח"ס מגדים חדשים על פמ"ג י"ד:

ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה: חנופה: מתי איסור, ואימתי מצוה?

ואינו חושש על יראת הקב"ה, ועושה עין שלמעלה כאילו אינה רואה, עכ"ל.^ב

השבוע למדנו בסדר 'עמוד היום' במכילתין מסכת פסחים דף צא ע"א: "כיון דאבטחינהו מפיך ליה, דחתיב, שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב".

ותנה איסור חנופה הוא גם תולדה וענף משקר, ולכן נבאר בזה גדר האיסור, מקורו, וכמה פרטים הנוגעים למעשה: בפ' מסעי (ה' טז) כתוב: "כל מכה נפש לפי עדים ירצח את הרוצח וגו', ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה". ופשטות כוננת הפסוק להזהיר שלא להחניף הרוצח ולקיים בו הפסק דין תורה לרצוח נפש. אך בספרי שם: "ולא תחניפו את הארץ", הרי זו אזהרה לחניפים. ומשמע שפירשו חז"ל שנתכוין התורה להזהיר שלא לחנוף לחבירו, ויש בזה לאו מן התורה.

מוני המצות שמנו איסור חנופה ממנין תרי"ג מצות:

ומצינו לכמה מוני המצות שמנו איסור חנופה ממנין תרי"ג מצות, כמו שמצינו לבעל הלכות גדולות, וכן הרמב"ן בהשגות לספר המצות (שוש"ה) הסיכים לבה"ג. וכן מצינו להיראים (סי' רמ"ח) שמנה איסור חנופה באיסור תורה ממנין תרי"ג, וכתב בזה"ל: לא תחניפו, צוה ויצרנו בפרשת ואלה מסעי, לא תחניפו את הארץ, ותנאי בסיפרא הרי זו אזהרה לחניפים, עכ"ל.

הראשונים שלא מנו איסור חנופה ממנין המצות:

אמנם הרמב"ם (שוש"ה המפיש) ביאר שאינו מונה איסור חנופה, שהפסוק ולא תחניפו דיבר על הרוצח בלבד.^א והגר"פ פערלא בספרו הרס"ג (ל"ט פד) ביאר שגם רבי סעדיה גאון לא מנה איסור חנופה ממנין תרי"ג המצות שלדעתם אינו אזהרה רק על הרוצח. ואף שאמרו חז"ל הרי זו אזהרה לחניפים, אינו רק אסמכתא בעלמא ואין בזה איסור תורה.

גדר איסור חנופה:

והנה גדר איסור החנופה מבאר שם היראים בזה"ל: הריני מפרש פירוש חנופה שהזהירה עליה התורה, כל השומע דבר עולה ושאינו הנון, או רואה דבר רע ואמר טוב הוא, עובר בלא תחניף, עכ"ל. והיינו שרואה שחבירו עבר על איזה עון, אך כיון שרוצה למצוא חן בעיניו, או שמקבל ממנו טובות אומר לו שלא חטא, אף שהוא באמת חטא.

עושה עין שלמעלה כאילו אינה רואה:

ויש לדייק בלשון התוס' במס' סוטה (מא: ד"ה אותו היום) שהעובר על איסור חנופה יש בזה גם משום חילול השם, שכתבו שם בת"ד בזה"ל: מחניף לחבירו מחמת יראתו מפניו, א. וכ"כ בחיבורו (הל' רוצח פ"א ה"ד) בזה"ל: אין לך דבר שהקפידה תורה עליו כשפיכות דמים, שנאמר ולא תחניפו את הארץ, עכ"ל. ומדויק בלשונו כשיטתו שהתורה דיברה כנגד הרוצח ולא לאיסור חנופה.

לוח לימודי היום - עש"ק פר' לך תשע"ט
עמוד היום: פסחים • עמוד הלכה: קיצור שו"ע הלכה למעשה • לומדת יראתך: שומר אמונים

שיעורי עמוד היום וההלכה, - וכן לכל מכומי התורה הלכה וחסידות ניתן לשמוע במערכת המשובחת: 'קול התורה' 02-3-722-700

יום לשבוע	עמוד חזרה	עמוד היום	חברות 'בתי השי"ס'	הלכה למעשה	לומדת יראתך
עש"ק	צד:	צה.	חברות קנין שי"ס א-ה	חובת הלבנה לשיעור	שינוי אמונים
שב"ק	צה.	צה.	חברות סוכת פסחים	חובת הלבנה לשיעור	מאמר השנה פסחים
ראשון	צה:	צו.	חברות סוכת פסחים	חובת הלבנה לשיעור	קכג:
שני	צו.	צו:	חברות סוכת פסחים	חובת הלבנה לשיעור	קכד:
שלישי	צו:	צו.	חברות סוכת פסחים	חובת הלבנה לשיעור	קכז:
רביעי	צו.	צז:	חברות סוכת פסחים	חובת הלבנה לשיעור	קכה:
חמישי	צז:	צח.	חברות סוכת פסחים	חובת הלבנה לשיעור	קכה:

הדלקת: 5:26 ■ סו"ק"ש למנהיגו: 8:31 ■ מוצש"ק, ר"ת: 7:17

לשלח השבת

זהירות! ימי השישי מתקצרים והולכים!

ימי השישי מתקצרים והולכים, עוד מעט והשבת ננסכת בירושלים בשעה ארבע בצהריים. ל"ק מרן האב"ד וחברי ה"ביד"ק שליט"א כבר הזהירו כמה פעמים למנוע מלנסוע מחוץ לעיר כשני שעות לפני השבת, גם כי רבים נוסעים פשוט 'בטיורי' בדיקות האחרונות שלפני (או אחרי) הדלקת נרות שבת ויש בדבר זה סכנה ממש, ולמזהיר ולמזהיר שלומים תן כמי נהר, ויזכו לשכר גדול ולבנים צדיקים, ע"כ תוכן דברייהם.

לפנינו סיפור נפלא, שסיפר בעל העובדא בכבודו ובעצמו:

היתה לי אסיפה חשובה שהייתי צריך להשתתף בה ביום שישי בבוקר בשיקגו שבארה"ב, והזמנתי טיסת חזור לניו-יארק כשעה וחצי נסיעה) באופן שיהיה לי זמן להגיע הביתה ועוד להספיק את ההכנות האחרונות לשבת.

הגלגלים התחילו להתגלגל בכחצי שעה מאוחר מהזמן הנקוב, אבל עדיין לא נלחצתי מכך כי לקחתי זאת בחשבון. אבל כשהעריפאלאן (מטוס) יצא מהשדה וכמעט הגיע למסלול ההמראה, אז נעצר. שיערתי בדעתי שעלוי לחכות לתורו להמראה, ושוב - עדיין לא נלחצתי, פתחתי ספר ולמדתי בלי לשים לב כמה זמן עובר, הנמראלע שלי ושאר הספרים שאני לוקח אתי בדרך הם כמים קרים לנפש עיפפה במיוחד בזמנים כאלו. כאשר הנוסעים שאינם בני ברית מסביבי איבדו את סבלנותם והחלו להתלונן, הופר ריכוזי בספר - ושמתי לב פתאום שאנו עומדים על עמדתנו כאן כבר למעלה משעה! כי עד אז הייתי שקוע לגמרי בספר.

כאשר ניסיתי לברר מה קרה כאן, נשמע קול הקברניט מודיע ברמקול: רבותי הנכבדים, אנו מתנצלים על האיחור בהמראה, אבל הדבר אינו בידני (ואני שואל לעצמי: מתי זה הן 'בידני'?). מטוסו של הנשיא צפוי לנחות בכל רגע על פני השדה, ועד שהנשיא לא יעזוב לתלונות עם פמלייתו את שטח שדה-התעופה אסור לכל מטוס אחר להמריא או לנחות הרמתי את עיניי מספרי ורואתי אכן קבוצות גדולות של פאליציי פרוסים על פני כל שטח הנמל.

בין הנוסעים היו שדאגו על הפגישות שאליהן יאחרו, או לטיסת המשך וכדומה, אבל אני שבירכתי היום בשמחה רבה "שלא עשני גוי" דאגה אחת ויחידה אפפה בקרבי, השבת מתקרבת...

במחשבותי כבר דמיתי לעצמי כשאני מגיע לניו יארק בשעה האחרונה לפני שבת, משאיר את החבילה שלי, ושוהה עשרים ושש שעות בשדה התעופה של לה-גרדיה. אמנם אחרי שעה נוספת של ישיבה מורטת ועצבים, הבנתי שעלוי לעזוב את המטוס ולהישאר אצל ידידי בשיקגו למשך השבת קודש. אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'.

פניתי לאחראי הראשי (דייל ראשי בלע"ז), הוא הבין אותי מאד, הוא כיבד את הדת, אך היה מאוד החלטתי: "אני מאוד מצטער, אבל אין לנו איך לעזור לך. אין לעזוב את המטוס בשום אופן, גם לא לאיש צוות". חזרתי למקומי בצער, והדבר היחיד שנותר לי הוא לטטוח את צרתי לפני האחד היחיד שיכול לעזור לי, והתפללתי בלחש, והתוספת:

"רבונו של עולם! אם אני יוצא מכאן בזמן, אני מתחייב בע"ה בלי"ג

שערים המצויינים בהלכה

שאלות ותשובות

שנשאלו להמערכת השבוע

עליה לתורה כשהחתן נוסע לישא אשה במדינה אחרת

שאלה: מה המקור להמנהג שאם החתן נוסע לישא אשה במדינה אחרת עורכין 'שמחת עליה לתורה' שבת קודם נסיעתו, אף שאינו השבת קודם הנישואין. שלמעשה נוגע בשבת זו אצל שמחת נכד כ"ק מרן רבינו שליט"א שהחתן נוסע אחר שבת לנישואין שיתקיים בעוד כשבוועיים, בשבוע של פ' חיי שרה.

תשובה: כתב המ"א סוף סי' רפ"ב בזה"ל: החתן בשבת שקודם החתונה [עולה לתורה], ואף אם לא יהיה החתונה באותו שבוע, כגון שהולך בדרך רחוקה על החתונה, עכ"ל. ומקורו בלבוס שכתב שם בזה"ל: אף אם לא יהיה החתונה באותו שבוע, כגון מי שהולך לעשות חופתו בעיר אחרת חייב לעלות, עכ"ל ר"ב.

ואמר לי המחזק הגה"צ רבי משה בנו של רבינו א. ולא תפרש שם הטעם לזה, ואולי מפני שבזמננו היה נוסעים כמה שבועות, ולא היה להם ספר תורה באמצע הדרך ולכן נהגו לעלות לתורה קודם שיוצאין לדרך, ואף כהיום כבר נשאר כן המנהג.

שליט"א ששמעו בעצמו מעשה רב בענין זה מבנו של כ"ק אדמו"ר מרחמסטריוקא ברוך פארק שליט"א, עובדא שהיה אצל אביו כ"ק אדמו"ר שליט"א בנישואין שנסע מא"י לערוך הנישואין בארה"ב אצל מחותנו כ"ק אדמו"ר מסקוירא זצ"ל, וכבר יצא מא"י חודשיים קודם הנישואין, והיה דין דברים אודות העליה לתורה בירושלים, וזקנו של החתן הגה"ק רבי יוחנן מרחמסטריוקא זצ"ל לא רצה לעשות עליה לתורה בירושלים כיון שהיה הרבה זמן לפני הנישואין, והלך החתן לשאול בעצת הגה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, והורה לעשות עליה לתורה בירושלים והוסיף שכן היה מנהג ישראל.

קימה בפני אדם שיש ספק שהגיע לגיל זקנה וכן קימה בפני זקנה

שאלה: אברך אחד שאל שאלה המצויה למעשה הרבה: באם עובר לידו אדם שיש 'ספק' שמא כבר הגיע לגיל שבעים שנה, האם צריך לכבדו? - וגם אם שייך דין קימה בפני אשה זקנה?

תשובה: כיון שחייב קימה בפני זקן הוא חיוב דאורייתא יש להחמיר גם מספק כדן ספק דאורייתא לחומרא וכן פסק בשו"ת שטת הלוי (ח"ה סי' ק"ל).

ויש להוסיף שעל פי האריז"ל צריך לקום מגי ששים שנה א', אמנם לענין זה יש להקל בספק כיון שאינו מעיקר

א. כ"כ מהר"ח ויטאל בספר טעמי המצוות (פ' קדושים) ח"ל: מי שהוא זקן מס' ואילך ראוי לקום מפניו אפי' אינו ת"ח, אך מי שהוא פחות מס' אין צריך לקום מפניו אלא אם כן הוא חכם שקנה חכמה, ולכן ר"ת 'מפני

הדין. ולענין קימה בפני אשה יותר מגיל שבעים שנה, בשו"ת בית יהודה (י"ד סי' כ"ח) כתב שצריך לקום, ובאמת שכן מפורש בספר חסידים (סי' תקע"ח), דז"ל שם, מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ואפי' זקנה, עכ"ל. והחיד"א בפירושו ברית עולם שם כתב לסייע להבית יהודה מדברי ספר חסידים שם.

'שיבה תקום מש"ת, פי' משתין שנין ואילך, עכ"ל.

אחד ששכח השבוע במעריב לומר ברכת השכיבנו לפני שמו"ע

שאלה: מעשה באחד שהתפלל השבוע בשטיבלא"ך ערבית והתאחר קצת, וכשגמר ברכת גאל ישראל כבר התחיל הש"ן קדיש לפני שמו"ע ולאחר שגמר קדיש התחיל כהרגלו תפלת שמו"ע ביחד עם הקהל ושכח שעדיין לא בירך השכיבנו, ונזכר באמצע שמו"ע שלא אמר השכיבנו האם יכול להשלים ברכת השכיבנו אחר תפלת ערבית, או לא?

תשובה: מעיקר הדין אפשר לברך גם אחר התפלה, שהרי מותר לומר ברכת קר"ש אחר התפלה כמבואר בשו"ע סי' רל"ה סעיף ג'.

אך מצוינו בשו"ת מנחת יצחק (ח"ח סי' ה"ט) שהביא בשם גאב"ד טשעבין ז"ל שאמר שטוב לשמוע הברכה מאחר שמא אין יכול לברך אחר ערבית וצד הספק מפני שאמרו בס' ברכות (ב) שברכת השכיבנו לא חשיב הפסק בין גאולה לתפלה דכגאולה אריכתא דמאי, ומשמע קצת שיש לברכה זו קשר לברכת גאל ישראל, וכיון שכבר הפסיק הרבה בין גאל ישראל

בתפלת שמו"ע שמא אין יכול לומר השכיבנו א', ולכן למעשה טוב שישמע הברכה מאדם אחר.

א. ויש להוסיף על ענין זה מה שמצאתי לרבינו יונה בס' ברכות שם שכתב לבאר דברי הנמרא שחשיב כגאולה אריכתא בזה"ל: אף על גב דצריך לומר השכיבנו כגאולה אריכתא דמאי, והטעם שאינו הפסקה מפני שהשכיבנו מעין הגאולה הוא, שבשעה שעבר השם לנגן את מצרים היו מפחדין ומתפללין לבורא שלא יתן החמשת לבוא אל בתיהם, שדרך הצדיקים שיראים תמיד שמא יגרום החטא, וכנגד אותה התפלה התקינו לומר השכיבנו שיעילנו השם מכל דבר רע וישמור צאתנו וביאנו, וכיון שהתקינו לאמרו כנגד מה שהיה בשעת הגאולה אמרו דלא הוי הפסקה דכגאולה אריכתא דמאי, עכ"ל. ומשמע מלשוננו שברכה זו קשור לברכת גואל ישראל דוקא.

כוחה של קבלה ללמוד שיעור גמרא קבוע בכל יום!!!

לפנינו סיפור נורא שהיה אצל הגה"ק מהר"ל דיסקין זיע"א, ששמענו מא' מחשובי חוקני בית מדרשו הרב החסיד הישיש ר' ישעי' קרישבסקי שליט"א, ששמע את הסיפור מפי בעל המעשה בעצמו. ממנה אנו למדים כוחה של קבלה ללמוד שיעור גמרא קבוע בכל יום.

וכך סיפר:

בילדותי למדתי בת"ת וישיבת 'תורה ויראה', והר"מ שלנו היה הגאון הצדיק רבי אליהו זלאטניק זצ"ל, שלימים נתמנה כחבר הביד"ץ בהעדה החרדית פיעה"ק ירושלים ת"ו. פעם בימי פורים עלינו לחנוג בביתו של הר"מ הגאון רבי אליהו זצ"ל את מסיבת הפורים, כדת היום, ושם היה נוכח גם חמיו של רבי אליהו זצ"ל - ה"ה הגאון רבי ישעי' חשין זצ"ל מיקירי וגאוני ירושלים של מעלה, שהיה מתאכסן בבית חתנו לעת זקנותו.

מי לא שמע על רבי ישעי'. כל תלמיד ותיק שלמד בע"ץ חיים' כשהוא שומע מדברים על "רבי ישעי" מיד הוא מתלהב ואומר "מי יתן לנו תמורה כמותו", בעל הסברה נפלאה ומחדיר בתלמידיו תורה ויראת שמים. אחד מזקני תלמידי חכמים שבירושלים בימיו סיפר שהגאון רבי יהושע לייב פעם התבטא עליו ואמר: "כשאמרים 'קירי ירושלים' - הכונה לר' ישעי'".

טרם שיצאנו מביתו של רבי אליהו, נשארנו עדיין כמה ילדים בודדים, ואז ניגש אלינו הישיש הגאון רבי ישעי' זצ"ל ואמר: הרי אתם לומדים גמרא, ובאו ואספר לכם סיפור נפלא מלמוד גמרא, ובדידי היה עובדא:

בילדותי התייתמתי בגיל צעיר, אבי רבי יצחק זכרוננו לברכה הלך לעולמו כשהייתי ילד צעיר. מורי ורבי הגה"ק מהר"ל דיסקין זי"ע שהיה אב ליתומים כידוע, נידל אותנו כאב ממש, וגם לאמי האלמנה אמר שאם תצטרך פעם לאיזה דבר תפנה אליו.

פעם אחת כאבו לי מאד השיניים, היו לי יסורים נוראים, שאף אחד לא יתנסה ביסורי שיניים, א"א לישון בלילה, ולהחזיק מעמד ביום, היסורים נוראים, אמי הצדקנית והמסורה ניסתה להשקית הכאבים באמצעות העצות שהיו נפוצות אז כהנחת שום על המקום או בשמים נענלאך, אך ללא הועיל, היסורים לא עברו.

ואז בצר לה פנתה אל מעונו של הארי ה"ה מרא דארעא קדישא הגאון הקדוש "רבי יהושע לייב", או המכונה בפי זקני ירושלים מהדור הקודם "דער בריסקער רב", ותינתה לפניו את צערה: "זה כבר כמה ימים, ישעילע הקטן מתפתל ביסורים, בוכה ביום ומיילל בלילה, ואין לה מושיע, אובדת עצות אני".

רבי יהושע לייב - כנודל גאונותו וצדקותו כך גודל ענותנותו ורחמנותו - מסתכל על הילד הקטן שפניו כרמו מרוב בכי ודמע, בפנים מאירות ומשמחות. זאג מיר ישעילע! נעמסט זיך אונטער צו לערנען א יעדן טאג א בלאט גמרא!?! [האם אתה מקבל עליך ללמוד בכל יום דף גמרא?!].

"יא" - צעק הילד.

ואז חשף הגאון את זרוע קדשו והראה את כוחו הגדול, שהיה שמור לעתים מזומנים, ושאל: "אוארו טהוט די ווייז!", והראה הילד על רוב השיניים. לקח הגאון המהיר"ל את אצבעו והעבירו על השיניים אילך ואילך. וכמובן מאליו, הכאבים נעלמו מיד כלא היו.

הישיש רבי ישעי' חשין - בעל המעשה - שכבר היה קרוב לשנת התשעים, יושב ומספר לנו את המעשה כשהוא מלבין לנו שיניים בסבר פנים יפות, וכאן הוא פותח לי את פיו לרוחה ואומר לי: "דו זעהסט מייען ציינערד?!"

הראה לנו שכל הל"ב שיניים שלמים ובריאים, לא יחסר אחד מהם, כשהוא מוסיף לספר לנו שמאז והלאה לא ביקר בבית רופא השיניים ולו פעם אחד בלבד. והוא ממשיך קצת בנועם שיחו לברר אתנו על גודל מעלת התמורה בתורה הקדושה, כי הם חיינו ואורך ימינו, וכאמרם ז"ל (עירובין נד) חש בראשו יעסוק בתורה חש בגרונו יעסוק בתורה וכי' חש בכל גופו יעסוק בתורה שנאמר ולכל בשרו מרפא.

כוחה של קבלה ללמוד שיעור גמרא קבוע בכל יום!!!

אכן במחזור הנוכחי הנהיג כ"ק רבינו שליט"א ללמוד כל יום העמוד של היום' וחזרה על העמוד של אתמול!!!

חברים מגלים סודות מהצלחתם

הושבע עם חברנו היקר
הרה"ח ר' משה ב"ר"ש קרישבסקי שליט"א
מקריית רמ"א-בית שמש

שאלנו את ר' משה שאלות שונות:
מתי התחלת? מה מחזיק אותך? מתי אתה לומד?

הוא בחר לענות לנו במכתב. בסגנונו המקורי הידוע, שכפי שאנו מגלים כאן, הוא תקף גם במילה הכתובה. הוא מנטא את נקודתו בחדות, עד שהיא חותכת, פולחת.

ולמעשה, גם מחזקת (המכתב כלשוננו):

"בעצם במחזור הראשון, הש"ס שלי היה מחורר."

והחורים, לא קטנים היו... ואלה התרכזו בדרך כלל במחצית השניה של המסכת... וזאת על אף הרצון והכמיהה לסיים את הש"ס כולו. ועל אף התחלת כל מסכת ממש.

עד שגיליתי איפה אבן הנגף: הכישלון נעוץ ביסוד אחד שלדעתי זה מה שגרם לי להתחיל כל מסכת ולמערוד במהלכה ולא לסיים אותה.

והיסוד הזה, למעשה הנקודה הזאת, נקראת: עמוד 'היום'. דהיינו; הגעתי לכלל החלטה שלא קיים מושג כזה 'אשלים למחרת'! אין! מחקתי מה'אוצר המילים' שלי המילה 'דחיה'. עמוד היום פירושו; פשוטו כמשמעו: 'היום!' כמו שהתאמול שייך לאתמול' והמחר למחר, כך 'היום' שייך ל'היום'.

הגעתי למסקנה הזאת אחרי שחוויתי את הצער שבכל מסכת ומסכת, שאמנם זכיתי להתחיל אותה וגם להתקדם בה, אולם בהמשך כשהתחלתי לערבב את היום והמחר מחמת כל מיני סיבות-מוצדקות ככל שיהיו ודחיתי את העמוד של היום ללחץ של מחר והלחץ של מחר התחבר משום מה ללחצים של מחרתיים - מצאיתי את עצמי בחגיגת סיום המסכת כחוח בין שושנים כשרק חצי תאוותי ביד.

ואגלה לך סודות מן החדר...

הדחיפה הזאת, הזכות הזאת, שמורה להרב החסיד המפואר ר' משה יונה רוזנפלד שליט"א מנהל בית לפליטות, שבמסגרת עבודתי אותו אני פשוט המום להיווכח איך עד כמה עסוק שרק יהיה, וגם און טון עייפות רובץ עליו, הוא לא יוותר (בנוסף על כל סדרי הלימודים שלו) על שני דברים:

א. לקום בארבע לפנות בוקר ללימוד של מינימום שעתיים. [גם כשעלה על יצועו רק בשתיים בלילה כשהעייפות כבר הכריעה אותו אחרי יום עבודה, וגם, ואפילו אם טרם זכה לחטוף ולו תנומה קטנה].

ב. לימוד במהלך היום 'בשעה קבועה' עם חברותא מהארץ דרך הטלפון. [גם כשממתינה לו פגישה חשובה שברכת 'יתן לך תלויה בזה...]. ויכולים להעיד בזה אלה שעוסקים בעבודת קודש זו, שאלה מהדברים הקשים שבמקדש.

ואכן, במחזור הנוכחי ב"ה - כן יעזור ה' הלאה - לא החסרתי יום של 'היום'!

ובדרך כלל בימים עמוסים שאינם בשיגרה איני ממתין לשעות הקטנות של הלילה כשהמוח כבר חצי רדום והראות מעורפלת והראש כבר נשמת מעצמו על הגמרא להתחיל אז להילחם עם עצמי... אלא סוף מעשה במחשבה תחילה. כבר מיום שלפני, אני מתכנן את השעה המוקדמת והנוחה כשהמוח עוד צלול.

כן, שכשהיצי"ר יחפש אותי בערב להילחם איתי אם כן או לא לדחות את הלימוד למחרת, ימצא עלי חיוך ניצחון. הרי ניצחתי אותו כבר בבוקר, ושיחפש לו לקוחות אחרים...

ואני מאוד מקווה ומתפלל להקב"ה שבסיום הש"ס הנוכחי אזכה להיות שושנה בין שושנים.

בברכה, משה

קידש הלבנה ושכח להסתכל בו מקודם

שאלה: אחד שאל שקידש הלבנה השבוע, אך שכח 'להסתכל' על הלבנה קודם הברכה, ונזכר לאחר הברכה שלא הסתכל קודם על הלבנה, אם יצא ידי חובתו, או דילמא כיון שלא ראה הלבנה לא יצא וחוזר לקדש הלבנה שנית?

תשובה: למעשה אין חוזר לקדש שנית, ואם ירצה להדר יוכל לשמוע הברכה מאדם אחר. ואבאר נימוק תשובה זו, הנה הרש"ל בתשובה (ס"ו ע"ב) כתב שגם הסומא ל"ע יכול לקדש הלבנה אף שאינו רואה הלבנה כיון שנראית הלבנה לאחרים, אך הביה"ל (ס"ו תכ"ז סעיף א' ד"ה ונתנין) הביא איש אחרונים החולקים על הרש"ל שהסומא אין יכול לקדש הלבנה כיון שאין רואה הלבנה אף שנראית לאחרים, ולמעשה פסק שם שטוב להחמיר בזה שלא יקדש הלבנה. ולכאורה שאלה זו תלוי בזה, שלדעת הרש"ל יש לומר

שאף שהוא לא ראה הלבנה לא גרע מסומא שיכול לברך כיון שאחרים רואין הלבנה, אבל לדעת החולקים על הרש"ל שאין הסומא יכול לברך נמצא שגם מי שלא הסתכל על הלבנה אין יכול לקדש ואולי לא יצא. אך בשו"ת שבט הלוי (ח"ה ס"ו קכ"ה) כתב שיש לומר שגם לדעת החולקים על הרש"ל וסוברים שהמקדש צריך לראות קודם הלבנה היינו רק לכתח'ל אבל בדיעבד אין מעכב. ויש להוסיף שכל זה כשלא ראה כלל הלבנה כלל, אבל אם כבר ראה הלבנה של חודש הזה אפילו לילה לפני זה לכל הדיעות אין בזה חשש.

מנהג ריקה בעלינו לשבח

שאלה: אחד שאל על הא דנוהגין לרקוק באמירת עלינו לשבח כשאומרים שהם משתחיים להבל ולריק האם יש מקור לזה, והאם אין בזה חשש משם ריקה בבית הכנסת?

תשובה: המקור למנהג זה מפורש ב"ז יו"ד סי' קע"ט (סק"ה), שכתב שם על מה שמפורש שם שאין לרקוק כשמזכירים שם ה', כיון שנראה כמבזה שמו יתברך ח". וכתב הט"ז (שם) בזה"ל: מה שנוהגין ברקיקה קודם ואנחנו כורעים, דשם הכל יודעין שהרקיקה היא לבזיון הגיגולים של עובדי כוכבים, והיא כבוד שמים שמזכיר אה"כ, עכ"ל.

שהאריז"ל הקפיד שלא לרקוק בבית הכנסת. והשער הציון (סקט"ו) הוסיף שיש לומר שאם מקפיד שלא לרקוק על רצפת ביתו אסור מצד הדין לרקוק בבית הכנסת, ולכן טוב לרוק לתוך מטפחת או נייר ולא על רצפת ביהכ"נ.^א

א. ואגב מצינו דבר יפה בקצות השלחן (ס"ו כ"ד סק"ט) על הנוסח שאומרים "שהם משתחיים להבל ולריק ולא לא יושיע" וריק בגמ' 316 כשמו של ראש הנזירים, לאל לא בגמ' 92 כשמו של ראש הישמעלים.

בחור מחו"ל ששכח לשאול על המטר

שאלה: בחור מחו"ל שלומד בארץ ישראל שהתחיל לשאול מטר ב' חשון כפי דעת הפוסקים האומרים שבני חו"ל שנמצאין בארץ מתחילין לשאול מטר כבני א"י ושכח לשאול מטר אם צריך לחזור ולהתפלל?

תשובה: כיון שיש הרבה אחרונים הסוברים שאין בני חו"ל צריכין להתחיל לשאול על המטר ב' חשון נמצא שאסור לחזור ולהתפלל משום דין ספק ברכות להקל.

אך אם רוצה לצאת כל הדיעות יכול לחזור ולהתפלל ולהתנות שעל צד שאין צריך לחזור ולהתפלל יחשב תפלתו תפלת נדבה.

מה אנני ילמדו...
בהקדמה החדש בקיצור הלכה לפעשה שרופיע עתה לכלל הילומים, כשתי מהדורות.

א. האם יש היתר 'לכתוב' דבר נחוץ באמצע פסוקי דומרה?
ב. מה, אימתי, ואיזה דברים מותר ואסור לענות באמצע פסוקי דומרה?
ג. ראה 'ברק' או 'שמע' דעם באמצע פסוקי דומרה, האם מותר לברך?
ד. הניע סוקה'ש באמצע פסוקי דומרה?
ה. באופן שאין בעל קורא, האם מותר לשמש כ'בעל קורא' באמצע פסוקי דומרה?

ועוד למעלה מ-350 שאלות
הנוגעות למעשה מידי יום ביומו